

– to strengthen the organizational and logistical work to ensure the country's economic, scientific, technical, technological, environmental and information security in the field of the application of foreign investments.

A stable legal framework for a foreign investor is needed to ensure a healthy investment climate and attract foreign investment. The nearest and long-term goals of attracting foreign investors to the country are determined by the state depending on the type of economy, its state, the strategic concept of economic development, international relations of the state and the world situation in general. The states of the European Union (EU) with an integrated economy use foreign investments primarily for the purpose of saving

energy resources, creating the latest high-tech technologies and information systems, achieving high-quality production in the provision of environmental safety, modernizing medicine, education, etc.

Conclusions from the study. In states with market economics, priority is given to economic methods, because the state has a multifaceted economic leverage of attracting investors to the necessary economic sectors for it. The attraction of foreign investments into the country's economy is an objectively necessary process, because how successful Ukraine's economy will integrate into the world community depends on the strategy and tactics of the state.

1. *On Investment Activity: Law of Ukraine / The Verkhovna Rada of Ukraine.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

2. *On the regime of foreign investment: Law of Ukraine / The Verkhovna Rada of Ukraine.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-vr>.

3. *On Protection of Foreign Investments in Ukraine: Law of Ukraine / The Verkhovna Rada of Ukraine.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540a-12>.

4. *On Foreign Economic Activity: Law of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

5. *On Mutual Investment Institutions: Law of Ukraine / The Verkhovna Rada of Ukraine.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.

6. Gutkevich S.O. *Investing: International Experience: monograph.* Kharkiv: Dys plus. 216 p.

7. *Synergetic Bases of Investment in Economics Sectors: monograph / under gen. ed. S.O. Gutkevych.* Kyiv, 2013. 200 p.

8. Hymer S.H. *The international operations of national firms, a study on direct foreign investment: thesis (Ph.D.)* Massachusetts Institute of Technology, Dept. of Economics, 1960. URL: <https://dspace.mit.edu/handle/1721.1/27375>.

9. Dunning J.H. *The eclectic paradigm as an envelope for economic and business theories of MNE activity / Reading University, UK and Rutgers University, USA.* URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0969593199000359>.

10. Blank I.A. *Financial management. 2 ed., Rev. and add.* Kyiv: Elga, Nika-Center; 2007. 521 p.

11. Daniels J.H., Lee H.R. *International Business. The external environment and business operations.* URL: http://library.kpi.ua:8991/F?func=findb&request=000026634&find_code=SYS.

УДК 334.021

Кораблінова І.А.

кандидат економічних наук, доцент,

докторант кафедри економічної теорії та управління проектами,

Одеська національна академія зв'язку імені О.С. Попова

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ІННОВАЦІЙНО АКТИВНИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Стаття присвячена проблемам науково-технічного та кадрового забезпечення вітчизняних компаній на шляху збереження та розвитку ключових компетенцій під час глобальних цифрових перетворень. Акцент зроблено на компаніях сфери інформаційних та комунікаційних технологій, які потребують висококваліфікованих фахівців, зокрема інженерів та дослідників у НДДКР. Проаналізовано зміни у сфері освіти, науки та інновацій України, а також обґрунтовано вплив соціальних активностей на їх основні індикатори. Доведено, що через циклічність уваги представників професійних спільнот до соціальних технологій наявні позитивні зрушення, зокрема підвищення готовності до інновацій, мають короткий термін. Обґрунтовано необхідність створення міських інноваційних екосистем навколо закладів вищої освіти, які готують фахівців для вітчизняних компаній у сфері інформаційних та комунікаційних технологій.

Ключові слова: освіта, наука, інновації, соціальні технології, ключові компетенції, компанії, заклади вищої освіти, локальні інноваційні екосистеми.

ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ И РАЗВИТИЯ КЛЮЧЕВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ
ИННОВАЦИОННО АКТИВНЫХ КОМПАНИЙ УКРАИНЫ В ЦИФРОВУЮ ЭПОХУ

Кораблинова И.А.

Статья посвящена проблемам научно-технического и кадрового обеспечения отечественных компаний на пути сохранения и развития ключевых компетенций в цифровую эпоху. Акцент сделан на компаниях сферы информационных и коммуникационных технологий, требующих высококвалифицированных специалистов, в частности инженеров и исследователей в области НИОКР. Проанализированы изменения в сфере образования, науки и инноваций Украины, а также обосновано влияние социальных активностей на их основные индикаторы. Доказано, что через цикличность внимания представителей профессиональных сообществ к социальным технологиям имеющиеся положительные сдвиги, в частности повышение готовности к инновациям, имеют короткий срок. Обоснована необходимость создания локальных инновационных экосистем вокруг высших учебных заведений, которые готовят специалистов для отечественных компаний в сфере информационных и коммуникационных технологий.

Ключевые слова: образование, наука, инновации, социальные технологии, ключевые компетенции, компании, заведения высшего образования, локальные инновационные экосистемы.

PROBLEMS OF CONSERVATION AND DEVELOPMENT OF KEY COMPETENCIES
OF INNOVATION ACTIVE COMPANIES OF UKRAINE IN THE DIGITAL EPOCH

Korablinova I.

The article is devoted to the issues of research and technical staffing of domestic companies on the path to preserving and developing key competencies in terms of global digital transformations. The emphasis is made on companies in the field of information and communication technologies, which require highly skilled professionals, in particular, engineers and researchers in R&D. Changes in the sphere of education, science, and innovation of Ukraine are analyzed and the influence of social activities on their main key indicators are substantiated. It is proved that due to the cyclical nature of the attention of representatives of professional communities to social technologies, there are short-term positive shifts, in particular, increasing readiness for innovation. The need to create urban innovative ecosystems around higher education institutions, which trains specialists for domestic companies in the field of information and communication technologies, is substantiated.

Keywords: education, science, innovation, social technology, key competencies, companies, higher education institutions, local innovative ecosystems, institutions of higher education, local innovation ecosystems.

Постановка проблеми. В умовах цифрових перетворень, які відбуваються в економіці багатьох країн світу під впливом широкого впровадження новітніх інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) у господарські процеси, виникає проблема збереження та подальшого розвитку ключових компетенцій профільних вітчизняних компаній. Одним з найвпливовіших чинників, який ще більше загострює цю проблему, є поширення контролю міжнародних технологічних корпорацій, адже, з одного боку, вони створюють власні цифрові платформи, які дають можливість вирішити різні задачі, що виникають у господарській діяльності сучасних компаній, а з іншого боку, поступово виникає повна залежність вітчизняних компаній від технологій та систем, що контролюються корпораціями інших країн. Чим більше вітчизняна компанія інтегрується в глобальні цифрові мережі, чим більше реалізація процесів її діяльності залежить від роботи на цифрових платформах, тим більше з'являється нових джерел небезпек, на вирішення яких витрачається ще більше коштів та часу. У зв'язку з цим в Україні виникає гостра потреба вирішення проблеми створення вітчизняної ІКТ-інфраструктури, яка, з одного боку, забезпечить розвиток ключових компетенцій профільних вітчизняних ІКТ-компаній, створить необхідну технологічну опору для відповідей національної економіки на виклики цифрової епохи, а з іншого боку, зменшить ризики для вітчизняних інноваційно активних компаній, що поступово цифровізуються. В окресленій

проблемі, яка є комплексною та потребує фахової міждисциплінарної дискусії, слід звернути увагу на питання створення умов для інноваційного розвитку вітчизняних ІКТ-компаній, без яких у час цифрових трансформацій буде дедалі складніше оновлювати ключові компетенції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ключова компетенція – це те, що відрізняє одну компанію від іншої. Згідно із сучасним бізнес-словником «ключові компетенції (“core competencies”) – це унікальна здатність, яку компанія набуває у своїх засновників або розвиває, яку не можна легко імітувати» [1]. Сьогодні існує багато праць, які присвячені тим чи іншим аспектам концепції ключових компетенцій компаній, що отримала популярність після виходу праць К. Прахалада, Г. Хамела та їх колег [2; 3]. За цього підходу ключові компетенції компанії не пов'язані зі збутом конкретного продукту, а є набором взаємопов'язаних навичок і технологій для створення широкого набору споживчих цінностей.

Суттєвий внесок у роз'яснення, аналіз та подальший розвиток концепції ключових компетенцій компаній зроблено вітчизняними вченими, зокрема О.В. Варгановою, В.А. Вербою, О.М. Гребешковою [4; 5]. Проте сьогодні недостатньо є розробленими є як теоретичні, так і прикладні питання збереження та розвитку ключових компетенцій вітчизняних інноваційно активних компаній у сучасних умовах зовнішнього середовища, що кардинально змінюється під впливом цифрової революції.

Постановка завдання. Метою статті є виявлення основних проблем у науково-технічному та кадровому забезпеченні вітчизняних ІКТ-компаній на шляху збереження та розвитку ключових компетенцій у цифрову епоху.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасний період, коли багато країн та компаній мають курс на цифрову трансформацію, для України критично важливо працювати над питаннями власних розробок та виробництва у сфері ІКТ. Для розвитку ключових компетенцій інноваційно активних вітчизняних компаній, діяльність яких безпосередньо пов'язана з ІКТ, вкрай необхідними є наявність науково-технічної бази та підготовка висококваліфікованих фахівців. Сьогодні загальнонаціональною потребою є створення умов для збереження та нарощування інтелектуального потенціалу країни, адже останнім часом він стає дедалі слабшим.

Так, аналіз статистичних даних свідчить про те, що кількість інженерів та дослідників у НДДКР в Україні має тенденцію до зменшення (рис. 1). При цьому кількість інженерів на мільйон жителів за 10 років скоротилась майже вдвічі (з 355 у 2006 році до 187 у 2015 році), а кількість дослідників зменшилась з 1 479 до 1 006 відповідно [6].

За цими даними можна констатувати також факт зменшення інженерно-кадрової складової у структурі учасників НДДКР. Водночас кількість статей, опублікованих у наукових і технічних журналах за цей же період, значно зросла, а саме з 5 636 робіт у 2006 році до 7 455 робіт у 2015 році. Ці дані з урахуванням реального стану розвитку вітчизняних організацій, де проводяться НДДКР, свідчать про існування таких двох проблем: 1) посилення навантаження на вітчизняних висококваліфікованих працівників, адже для отримання справді нових наукових результатів потрібні певний час та відповідні ресурси, доступ до яких є обмеженим; 2) зменшення якості досліджень, що у великій кількості публікуються в наукових і технічних журналах, або збільшення таких робіт за рахунок публікацій проміжних результатів досліджень. У будь-якому разі ми схильні до того, що йдеться саме про збільшення навантаження на фахівців, що займаються НДДКР. Дійти цього висновку дають змогу два моменти з практичного досвіду: 1) як правило, вітчизняні науковці, зокрема представники технічних спеціальностей, окрім роботи, яка безпосередньо пов'язана з їх дослідженнями, вимушені займатись ще низкою різноманітних робіт (зокрема, за основним місцем своєї зайнятості), які часто відволікають їх від основного призначення, розпорошують увагу та сили тощо; 2) об'єктивним є те, що, незважаючи на рівень розвитку продуктивних сил,

робити справді нові відкриття, створювати нову техніку й технології стає ще складніше, адже нові рішення потребують ще більше задіяних ресурсів на новій технологічній основі та нових компетенцій.

Водночас у світі тенденція стрімкого зростання кількості публікацій у наукових та технічних журналах останнім часом змінюється на уповільнення темпів зростання, а у 2016 році навіть спостерігалось деяке зменшення (рис. 2). З урахуванням цього факту та проведених раніше досліджень [7], що вказують на значне збільшення кількості інформації у світі, можна говорити про те, що у структурі інформаційних потоків, які оточують тих чи інших суб'єктів професійної діяльності, збільшується частка неструктурованої, непрофесійної, неточної, неперевіреної інформації.

На нашу думку, ці тенденції мають безпосередній вплив на якість підготовки майбутніх фахівців. Очевидно, що для забезпечення безперервного та стійкого розвитку компаній сфери ІКТ України потрібні висококваліфіковані фахівці, що створюють інновації. Без фундаментальної підготовки (засвоєння теоретичних знань, вміння працювати з різноманітною інформацією, здібності системно аналізувати ті чи інші процеси та явища тощо) неможливо створити каркас для розвитку

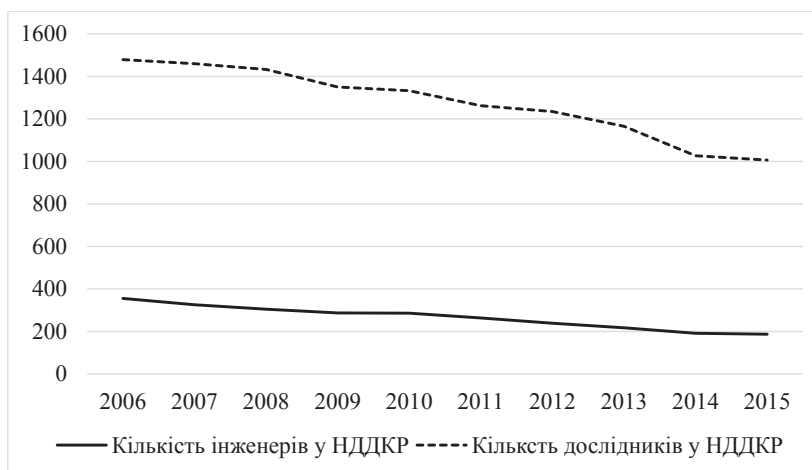

Рис. 1. Динаміка кількості інженерів та дослідників у НДДКР в Україні (2006–2015 роки)

Джерело: побудовано автором за даними World Bank [6]

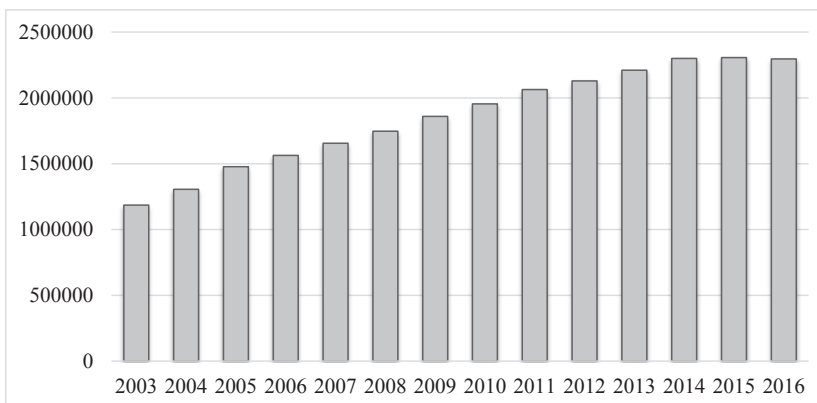

Рис. 2. Динаміка кількості публікацій у наукових і технічних журналах у світі (2003–2016 роки)

Джерело: побудовано автором за даними World Bank [6]

ключових компетенцій вітчизняних компаній, організацій, галузі та країни загалом.

На рис. 3 можна бачити деякі зміни, які відбулись в Україні у сфері освіти, науки та інновацій за останній період. Для їх визначення ми вибрали для аналізу 10 основних показників, які оцінені міжнародними експертами під час роботи над звітами про глобальну конкурентоспроможність за 2011–2012 та 2017–2018 роки.

Як видно, найбільш значні зрушення відбулися за такими індикаторами, як кількість патентів на 1 млн. населення (йдеться про патенти згідно з міжнародним договором про патентну кооперацію), готовність до інновацій та якість шкіл управління. Основними причинами змін саме за цими індикаторами, на нашу думку, є активізація діяльності міжнародних організацій через регіональні представництва у великих містах в Україні, реформи в галузі освіти та науки, стрімке зростання сфери надання професійних послуг і консультацій тощо.

Слід зазначити, що отримання більш високих експертних оцінок за такими індикаторами, як готовність до інновацій та якість шкіл управління, є також наслідком соціальних активностей, які виявляли багато представників професійних спільнот останнім часом. Наприклад, в Одесі цей період почався приблизно у 2012–2013 роках, а найвища увага до заходів, що об'єднували різні професійні спільноти, спостерігалась у 2015–2017 роках. Особливу роль у цьому зіграли перші коворкінгові майданчики, де мали можливість зустрітись представники громадських організацій, підприємці, освітяни, науковці, державні службовці, фрілансери, студенти навчальних закладів, представники різних творчих професій тощо. У піковий період майже щодня проходила велика кількість тренінгів, майстер-класів, форумів на різні професійні тематики, численні зустрічі представників бізнесу, студентської молоді та

громадських діячів. Декілька коворкінгів міста щодня приймали десятки нових відвідувачів. Незважаючи на схожі принципи функціонування, кожен з коворкінгових центрів відрізнявся своїми ключовими компетенціями в організації та пропонував цікавий контент, тому багато хто з відвідувачів намагався встигнути на заходи, які проходили одночасно на різних вулицях міста. Це був справжній соціальний бум нових можливостей для розвитку.

Втім, власний досвід участі разом зі студентами у соціальних проектах та програмах з розвитку інновацій у місті, багаторічні спостереження за тенденціями в діловому середовищі та сучасних професійних спільнотах дають змогу зробити висновок про циклічність уваги до соціальних технологій (рис. 4). Зокрема, у цьому можна переконатись на прикладі міста з великою діловою, громадською та освітньо-науковою спільнотою.

У роботі ми не зосереджуємось на всіх результатах спостережень, отриманих у період активної фази соціальних ініціатив та розвитку стартапів у місті, адже це є темою окремої міждисциплінарної дискусії. Втім, у контексті нашого дослідження звернемо увагу на те, що у зазначений період, окрім справді важливих зрушень у соціальній активності професійних спільнот та створення умов для розвитку інновацій, спостерігалось зародження таких тенденцій, які, на нашу думку, мають негативний вплив на думки та поведінку потенційних фахівців стратегічно важливих для України галузей.

Серед них слід окреслити, на нашу думку, одну з найбільш критичних: прямо і латентно на тренінгах з успіху, майстер-класах, практичних семінарах тощо висловлювалась думка про те, що у сучасному світі теорія/знання/традиційна освіта не надають очікуваних результатів, а треба орієнтуватись на практику/

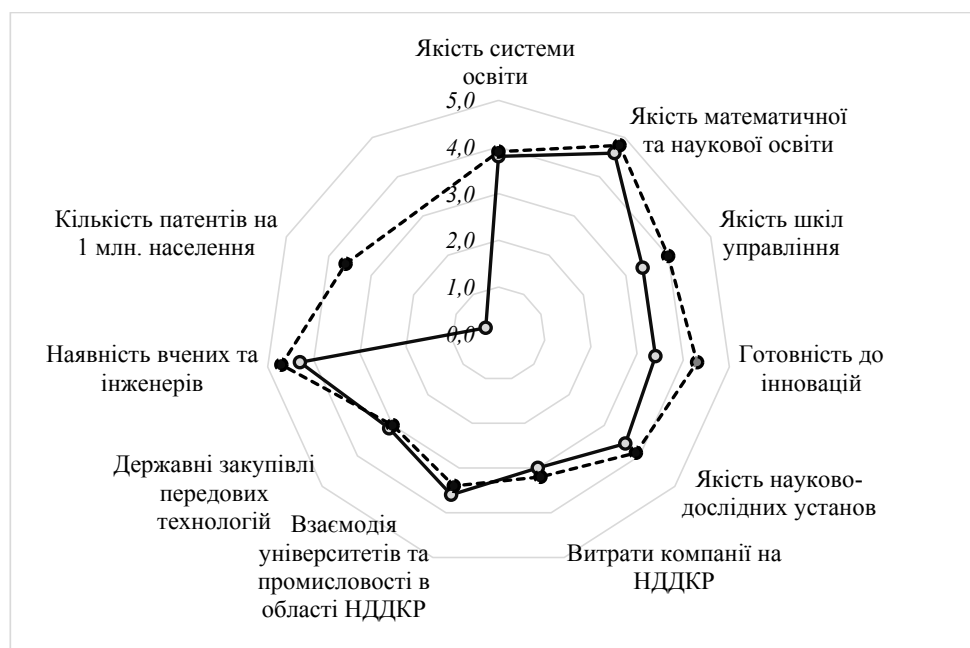

Рис. 3. Зміни у сфері освіти, науки та інновацій України

Умовні позначення: — — 2011–2012 роки; - - - - - 2017–2018 роки

Джерело: сформовано автором на основі даних WEF [8; 9]

Рис. 4. Крива уваги професійних спільнот до соціальних технологій, які реалізуються у місті

Джерело: розроблено автором за аналогією використання фрагмента графіку згасаючих коливань у моделі Gartner

досвід/сучасні форми навчання протягом життя. Відповідно, серед молоді з'явилися настрої, які свідчили про небажання відвідувати заняття у закладах освіти, де вони навчаються, зникнення інтересу до засвоєння фундаментальних наук, зменшення інтересу до професійного та наукового спілкування з досвідченими представниками старшого покоління, навпаки, збільшення уваги до популярних у бізнесі методик, технік, прийомів, спілкування з лідерами думок цього року тощо. Крім того, в різноманітних лекціях-семінарах від практикуючих менеджерів, психологів, бізнес-тренерів підкреслювалось те, що сьогодні більш важливими є "soft skills", ніж "hard skills", і саме їх треба сьогодні розвивати (наприклад, через різноманітні заходи з умовами для нетворкінгу). Фактично так закладались основи розвитку менеджменту та маркетингу соціокультурної діяльності, багато абітурієнтів почали вибирати саме такі спеціальності, які пов'язані з розробленням та реалізацією соціальних технологій, організацією заходів тощо. Коли йдеться про товари та послуги, маркетинг справді сприяє протіканню тих чи інших економічних процесів у компанії, галузі, країні. Але в окресленій проблемі йдеться не про товари чи послуги, а про фахову підготовку та профіль мислення молоді – тих, завдяки кому буде розвиватись у найближчій перспективі наша держава. Адже якщо всі будуть займатись питаннями менеджменту, маркетингу, адміністрування тощо, активно розвиваючи свої "soft skills" та лідерські якості, то виникає питання, хто буде займатись розробленням, виробництвом, без яких неможливо побудувати міцне господарство та забезпечити соціальний, економічний та культурний розвиток суспільства. Ця проблема потребує уваги з боку держави, місцевих органів

влади, соціально відповідальних компаній, освітніх організацій тощо.

На наш погляд, дуже важливо, крім надання можливостей для спілкування в професійних спільнотах, створювати такі умови навчання та діяльності, де майбутнім фахівцям буде очевидно, що необхідно поєднувати теорію та практику, засвоювати знання та перетворювати їх на досвід у процесі вирішення реальних завдань, не залишати навчання за лаштунками аудиторії, розуміти, що у кожній людини є свої унікальні компетенції, яких немає у іншій, і лише разом через співпрацю та взаємоповагу можна досягти справді значущих результатів. На наш погляд, такі умови можуть бути створені на партнерських засадах у вигляді міської екосистеми, куди входять університети, академії, компанії, коворкінгові майданчики та інші сучасні форми соціальної взаємодії, які є в місті. За таких умов можна розробити спільну стратегію та сформувати такі умови, щоб її реалізація відбувалась природним чином, коли учасники зосереджують свою увагу на справді важливих та необхідних речах у житті своєї родини, свого міста, своєї країни.

Світовий досвід свідчить про позитивні результати екосистемного підходу до управління процесами підготовки фахівців. Майже всі провідні університети так чи інакше є центрами місцевих (локальних) інноваційних екосистем (МІЕ).

Виходячи з європейського досвіду розвитку МІЕ [10], визначимо основні ключові фактори та умови створення інновацій на засадах екосистеми:

- 1) соціальне становище, економічні умови та політична відповідальність;
- 2) культура співробітництва в країні, регіоні, організаціях;

3) приділення особливої уваги закладам вищої освіти як стратегічним суб'єктам розвитку інноваційної екосистеми міста;

4) підтримка національної та регіональної політики розвитку підприємницької культури в університетах;

5) наявність потужного інтелектуального потенціалу, високої концентрації науково-дослідницьких кадрів та технологічної інфраструктури;

6) створення партнерських мереж взаємодії між державою, освітою, приватними компаніями та громадськими спільнотами;

7) наявність потужного актора, стратегічне бачення якого може об'єднати ресурси та компетенції інших учасників відносин на засадах взаємного доповнення;

8) розвинуте стратегічне мислення у керівників, міждисциплінарний підхід до аналізу ситуацій та прийняття рішень;

9) підтримка наукових, дослідних, соціальних, підприємницьких проектів, які мають суспільне значення;

10) реалізація програм з інформування, фінансування, навчання, наставництва, взаємної підтримки, консультування тощо.

Необхідність впровадження екосистемного підходу також обумовлена низкою інших чинників, які характерні для сфери освіти, науки та інновацій України. Зокрема, така модель сприятиме покращенню взаємодії університетів та промисловості в галузі НДДКР, оптимізації витрат компаній на НДДКР, підвищить увагу держави до питань закупівлі передових технологій, а також поліпшить інші показники, на які звернено увагу вище (рис. 3).

Одним з перших найважливіших кроків на цьому шляху є пошук загальних питань, які об'єднують різних потенційних акторів екосистеми. І цим питанням, як покаже історія створення міських інноваційних екосистем, є розуміння спільних цінностей та сфери ключових компетенцій.

Вочевидь, загальні засади побудови інноваційних екосистем, які можна вивчити з міжнародного досвіду, не можуть бути повністю скальковані, вони можуть бути орієнтиром у низці питань, але за основу необхідно брати специфіку місцевої культури, менталітету, здібностей, можливостей та потреб людей, які проживають у місті.

Для пошуку точок об'єднання важливо звернути уваги на ті ключові компетенції, які є вже зараз, щоб разом сприяти їх зміцненню, збереженню та розвитку.

Вважаємо, що для подальшого розвитку інтелектуального потенціалу країни необхідно звернення уваги держави, соціально відповідальних компаній та освітніх організацій на створення умов для підвищення якості фундаментальної освіти. У цифрову епоху це означає повернення фокусу уваги на математичну та наукову освіту як основи підготовки вітчизняних фахівців для стратегічно важливих галузей держави, а також фахівців, які зможуть вирішувати проблеми економічної безпеки, кібербезпеки тощо.

Отже, формування та розвиток компетенцій компаній, на нашу думку, неможливо розглядати окремо від особливостей регіону та освітніх організацій, які займаються підготовкою фахівців, а саме теперішніх

та майбутніх її працівників. Це вагомий складник її фундаменту.

Підвищення ролі нових продуктивних сил у розвитку компаній вимагає нових підходів до навчання майбутніх спеціалістів-носіїв унікальних компетенцій. Значною мірою це пов'язане з тим, що останнім часом у світі корпорацій розгорнулася боротьба за талановитих висококваліфікованих фахівців. Як правило, технологічні компанії прагнуть співпрацювати з освітніми організаціями, безпосередньо пов'язаними з підготовкою фахівців у ключових сферах знань. Досить тривалий та успішний досвід співпраці з університетами мають майже всі провідні ІКТ-компанії світу.

Така зацікавленість компаній пов'язана перш за все з необхідністю якнайшвидше адаптувати майбутніх працівників до сучасних реалій. Незважаючи на те, що цю ж мету переслідують вітчизняні заклади вищої освіти, взаємодія між ними й компаніями не завжди є ефективною. Серед причин можна відзначити такі:

1) різні рівні сприйняття змін (для компаній у сфері ІКТ інноваційність є невід'ємним атрибутом діяльності, а заклади вищої освіти тільки починають усвідомлювати, що інноваційність є необхідною умовою функціонування в умовах цифрових перетворень);

2) невідповідність корпоративних культур компаній цифровій галузі корпоративним культурам закладів вищої освіти (наприклад, рухаючись інноваційною культурою, ІТ-компанія може зіткнутися з бюрократичною структурою освітньої установи, що може перетворити партнерство на формальність);

3) неоднозначне розуміння та реалізація компетентнісного підходу до управління та навчання у компаніях та ЗВО, різні уявлення про сутність та складові компетенцій, їх формування та розвитку;

4) недостатнє фінансування освітніх програм та інші проблеми.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, для підвищення ефективності співпраці освітніх організацій з інноваційними компаніями необхідно здійснити якісну трансформацію як системи управління, так і системи навчання. Вибравши інноваційний шлях розвитку, освітні організації зможуть сформувати необхідні компетенції майбутніх фахівців, працевлаштувати випускників за спеціальністю, розширити свою партнерську базу, покращити свою репутацію, стати привабливими для абітурієнтів, співпраці з провідними вченими, цікавими лекторами, звернути увагу держав на підтримку соціально значущих проектів тощо.

Для переходу на інноваційну модель розвитку в університетах необхідно перш за все створити відповідну культуру, в яку будуть залучені і викладачі, і студенти. Оскільки йдеться про майбутніх фахівців сфери ІКТ, яка відрізняється високим динамізмом технологічних змін, то під час побудови інноваційної моделі слід врахувати, які саме компетенції необхідні в період цифрових перетворень. З цієї точки зору є актуальними та мають перспективу подальших досліджень питання виявлення суспільних потреб у країні, моніторингу діяльності іноземних та вітчизняних ІКТ-компаній, що формують нову цифрову галузь, розроблення партнерських програм зі ЗВО тощо.

1. Definition of "Core competencies" from the "Business Dictionary" // WebFinance Inc. 2018. URL: <http://www.businessdictionary.com/definition/core-competencies.html>.
2. Прахалад К., Хамел Г. Ключевая компетенция корпорации. Вестник СПбГУ. 2003. Сер. 8. Вып. 3 (24). С. 18–41.
3. Прахалад К., Фазі Л., Рэнделл Р. Создание ключевых компетенций и их использование. Курс МВА по стратегическому менеджменту. Москва: Альпина Паблишер, 2004. С. 352–376.
4. Вартанова О.В. Компетенція підприємства у стратегічному управлінні підприємством: формування і розвиток: монографія. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. 340 с.
5. Верба В.А., Гребешкова О.М. Діагностика компетенції підприємства. Формування ринкової економіки. 2007. Вип. 18. С. 166–172.
6. Science & Technology / The World Bank Group, 2018. URL: <https://data.worldbank.org/topic/science-and-technology?view=chart>.
7. Кораблінова І.А. Інформаційне середовище компанії в умовах сучасної хвилі «цифрової трансформації». Бізнес-Навігатор. 2018. № 2 (45). С. 11–15.
8. The Global Competitiveness Report 2011–2012 / World Economic Forum. Geneva, 2011. 544 p.
9. The Global Competitiveness Report 2017–2018 / World Economic Forum. Geneva, 2017. 393 p.
10. Rissola G., Hervás F., Slavcheva M., Jonkers K. Place-based innovation ecosystems: Espoo Innovation Garden & Aalto University (Finland). Joint Research Centre. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. 54 p.

E-mail: korablinova.irin@gmail.com

УДК 658.5.012.7

Ложачевська О.М.

доктор економічних наук,
професор кафедри менеджменту,
Національний транспортний університет

Заяц О.В.

асистент кафедри менеджменту
Національний транспортний університет

КОНТРОЛІНГ ФІНАНСОВОЇ ФУНКЦІЇ В АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті досліджено питання стану фінансової функції в сучасних автотранспортних підприємствах, визначено основні напрями вдосконалення обліку та бюджетування в контексті системи контролінгу. Контролінг впливає на планування як на центральний інструмент управління підприємством, а особливо на ефективну координацію окремих підпроцесів планування та чітку орієнтацію планування досягнення прибутку. Тому центральним елементом ефективної системи контролінгу повинна бути система планування прибутку (бюджетування) згідно з добре продуманим процесом планування окремих акцій. Зроблено висновки про доцільність формалізації та деталізації методичної бази процесу бюджетування та про формування або вдосконалення системи розподілу відповідальності. Рекомендовано використовувати систему планування та бюджетування разом з узгодженим з нею управлінським обліком, що становить основу системи управління оперативною діяльністю підприємства.

Ключові слова: контролінг, бюджетування, бухгалтерський облік, управлінський облік, стратегія, фінансова звітність.

КОНТРОЛЛИНГ ФИНАНСОВОЙ ФУНКЦИИ В АВТОТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Ложачевская Е.М., Заяц О.В.

В статье исследованы вопросы состояния финансовой функции в современных автотранспортных предприятиях, определены основные направления совершенствования учета и бюджетирования в контексте системы контроллинга. Контроллинг оказывает влияние на планирование как на центральный инструмент управления предприятием, а особенно на эффективную координацию отдельных подпроцессов планирования и четкую ориентацию планирования достижения прибыли. Поэтому центральным элементом эффективной системы контроллинга должна быть система планирования прибыли (бюджетирование) согласно с хорошо продуманным процессом планирования отдельных акций. Сделаны выводы о целесообразности формализации и детализации методической базы процесса бюджетирования и о формировании или совершенствовании системы распределения ответственности. Рекомендуется использовать систему планирования и бюджетирования в сочетании с согласованным с ней управленческим учетом, что составляет основу системы управления оперативной деятельностью предприятия.

Ключевые слова: контроллинг, бюджетирование, бухгалтерский учет, управленческий учет, стратегия, финансовая отчетность.